

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

Temel Kavramlar, Tarihsel Gelişim ve Karşılaştırmalı Hukukta Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı

I. SAĞ KALAN EŞİN MİRASÇILIĞI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	5
A. Sağ Kalan Eş Kavramı	5
B. Diğer Temel Kavramlar.....	7
1. Miras ve Tereke Kavramları.....	7
2. Mirasbırakan Kavramı.....	10
3. Mirasçı ve Külli Halefiyet Kavramları	12
II. SAĞ KALAN EŞİN YASAL MİRASÇILIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ.....	17

A. Tarihsel Süreç İçerisinde Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Hakkına İlişkin Temel Yaklaşımlar	17
1. Genel Olarak.....	17
2. Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Karşı Olan Görüş.....	17
3. Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığını Benimseyen Görüş.....	18
4. Uzlaştırıcı Görüş	18
B. Roma - Cermen Hukukunda Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Hakkının Gelişimi.....	19
C. Türk Hukukunda Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Hakkının Gelişimi	24
III. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA SAĞ KALAN EŞİN MİRASÇILIĞI.....	31
A. Dini Hukuklarda Sağ Kalan Eşin Miras Hakkı	31
1. Yahudi Hukukunda	31
2. Katolik Kilise Hukukunda	33
3. İslâm Hukukunda	35
B. Kıta Avrupası Hukuklarında Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Hakkı.....	39
1. Latin Hukuk Çevresinde	39
a. Fransız Hukukunda	39
b. İtalyan Hukukunda	42
c. İspanyol Hukukunda	45
d. Hollanda Hukukunda	48
2. Alman Hukuk Çevresinde	51
a. Alman Hukukunda	51
b. Avusturya Hukukunda	58
c. İsviçre Hukukunda	62
C. Anglo - Amerikan Hukuklarında Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Hakkı.....	66
1. İngiliz Hukukunda	66
2. Amerikan Hukukunda	71
IV. DEĞERLENDİRME.....	75

İkinci Bölüm

Türk Hukukunda Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı

I. SAĞ KALAN EŞİN YASAL MİRASÇILIĞI.....	81
A. Genel Olarak.....	81
B. Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığının Koşulları.....	83
1. Mirasbırakanın Öldüğü Tarihte Eşin Sağ Olması.....	83
2. Mirasbırakanın Öldüğü Tarihte Kural Olarak Geçerli ve Devam Eden Bir Evlilik İlişkinin Bulunması	84
a. Nişanlılık ve Serbest Evlilik Dışı Birliktelikler	84
b. Kayıtlı Evlilik Dışı Birliktelikler	85
c. Boşanmanın Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	88
(1) Kesinleşen Boşanma Kararının Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi	88
(2) Devam Eden Boşanma Davasının Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	90
(3) Yabancı Bir Mahkeme Tarafından Verilen Kesinleşmiş Boşanma Kararının Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi	106
d. Ayrılık Kararının Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	108
e. Evliliğin İptalinin Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	111
f. Muvazaalı Evliliğin Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	117
g. Gaiplik Kararının Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	119
3. Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılık Sifatını Kaybetmemiş Olması	121
a. Genel Olarak.....	121
b. Sağ Kalan Eşin Mirasçılıktan Çıkarılması	123
(1) Genel Olarak.....	123

(2) Evliliğin İptaline Sebep Olabilen Kusurlu Davranışlarına Dayanılarak Sağ Kalan Eşin Mirasçılıktan Çıkarılması.....	128
(3) Evlilik Birliğinden Doğan Yükümlülüklerini İhlâl Etmiş Olmasına Dayanılarak Sağ Kalan Eşin Mirasçılıktan Çıkarılması.....	130
(4) Boşanma Sebeplerine Dayanılarak Sağ Kalan Eşin Mirasçılıktan Çıkarılması.....	133
C. Eşler Arasındaki Mal Rejiminin Sağ Kalan Eşin Yasal Mirasçılığına Etkisi.....	137
1. Genel Olarak.....	137
2. Yasal Mal Rejimi: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi.....	140
a. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Grupları	140
b. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi.....	142
c. Artık Değere Katılma Alacağıının Hukuki Niteliği ve Zamanaşımı Süresi.....	149
d. Sağ Kalan Eşin Artık Değere Katılma Alacağı ile Yasal Miras Hakkı Arasındaki Farklar	150
3. Seçimlik Mal Rejimleri	152
a. Mal Ayrılığı Rejimi	152
(1) Mal Ayrılığı Rejiminde Mal Grupları.....	152
(2) Mal Ayrılığı Rejiminin Tasfiyesi	154
b. Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi	154
(1) Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejiminde Mal Grupları....	154
(2) Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejiminin Tasfiyesi	156
c. Mal Ortaklığı Rejimi	159
(1) Mal Ortaklığı Rejiminin Türleri	159
(2) Mal Ortaklığı Rejiminde Mal Grupları.....	160
(3) Mal Ortaklığı Rejiminin Tasfiyesi	161
D. Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Payı.....	163
1. Genel Olarak.....	163
2. 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisi'nde Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Payı.....	165

-
- a. Türk Kanunu Medenisi'nin m. 444 Hükümünün
14.11.1990 Tarih ve 3678 Sayılı Kanun ile
Değiştirilmesinden Önceki Düzenlemeye Göre Sağ
Kalan Eşin Yasal Miras Payı..... 165
- (1) Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy)
Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde
Yasal Miras Payı..... 165
- (2) Sağ Kalan Eşin İkinci Zümre (Ana Baba
Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması
Halinde Yasal Miras Payı..... 169
- (3) Sağ Kalan Eşin Üçüncü Zümre (Büyük Ana
Büyük Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte
Mirasçı Olması Halinde Yasal Miras Payı.....170
- (4) Mirasbırakanın Daha Uzak Kan Hısımlarının
Varlığı Durumunda Sağ Kalan Eşin Yasal Miras
Payı.....170
- b. Türk Kanunu Medenisi'nin m. 444 Hükümünün
14.11.1990 Tarih ve 3678 Sayılı Kanun ile
Değiştirilmesinden Sonraki Düzenlemeye Göre
Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Payı.....171
- (1) Genel Olarak.....171
- (2) Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy)
Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde
Yasal Miras Payı..... 172
- (3) Sağ Kalan Eşin İkinci Zümre (Ana Baba
Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması
Halinde Yasal Miras Payı..... 173
- (4) Sağ Kalan Eşin Üçüncü Zümre (Büyük Ana
Büyük Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte
Mirasçı Olması Halinde Yasal Miras Payı..... 173
3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda Sağ Kalan Eşin
Yasal Miras Payı.....174
- a. Genel Olarak.....174
- b. Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy) Mirasçıları
ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Yasal Miras
Payı.....175

c. Sağ Kalan Eşin İkinci Zümre (Ana Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Yasal Miras Payı.....	176
d. Sağ Kalan Eşin Üçüncü Zümre (Büyük Ana Büyük Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Yasal Miras Payı.....	176
4. Birden Fazla Sağ Kalan Eşin Varlığı Halinde Yasal Miras Payları.....	181
5. Zümre Mirasçılarının Mirasçılık Sıfatını Yitirmeleri Halinde Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Payı.....	183
a. Genel Olarak.....	183
b. Altsoyun Tümü Tarafından Mirasın Reddedilmesi Halinde Sağ Kalan Eşin Yasal Miras Payı.....	187
E. Sağ Kalan Eşin Mirasçılık Belgesi	193
1. Genel Olarak.....	193
2. Yabancılık Unsuru Bulunan Hallerde Sağ Kalan Eşin Mirasçılık Belgesi	196
II. SAĞ KALAN EŞİN İRADİ MİRASÇILIĞI.....	199
A. Sağ Kalan Eşin Mirasçı Olarak Atanması.....	199
B. Sağ Kalan Eş Lehine Yapılan Mirasçı Atama Tasarrufunun Koşula Bağlanması.....	201
III. DEĞERLENDİRME.....	206

Üçüncü Bölüm

Sağ Kalan Eşin Saklı Payı ve Tenkis Talebi

I. SAĞ KALAN EŞİN SAKLI PAYLI MİRASÇILIĞI.....	213
A. Saklı Pay Kavramı	213
B. Saklı Pay Sahibi Mirasçılar	215
C. Sağ Kalan Eşin Saklı Payı.....	216
1. Genel Olarak.....	216

-
2. 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisi'nde Sağ Kalan Eşin Saklı Payı217
- a. Türk Kanunu Medenisi'nin m. 453 Hükmünün 14.11.1990 Tarih ve 3678 Sayılı Kanun ile Değiştirilmesinden Önceki Düzenlemeye Göre Sağ Kalan Eşin Saklı Payı217
- (1) Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı217
- (2) Sağ Kalan Eşin İkinci Zümre (Ana Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı 218
- (3) Sağ Kalan Eşin Üçüncü Zümre (Büyük Ana Büyük Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı 219
- (4) Sağ Kalan Eşin İndirimli Saklı Payı 219
- (5) Sağ Kalan Eşin Saklı Geliri 221
- b. Türk Kanunu Medenisi'nin m. 453 Hükmünün 14.11.1990 Tarih ve 3678 Sayılı Kanun ile Değiştirilmesinden Sonraki Düzenlemeye Göre Sağ Kalan Eşin Saklı Payı 222
- (1) Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı 222
- (2) Sağ Kalan Eşin İkinci Zümre (Ana Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı 222
- (3) Sağ Kalan Eşin Üçüncü Zümre (Büyük Ana Büyük Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı 223
- (4) Sağ Kalan Eşin İndirimli Saklı Payı 223
3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda Sağ Kalan Eşin Saklı Payı 224
- a. Genel Olarak 224

b. Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı.....	226
c. Sağ Kalan Eşin İkinci Zümre (Ana Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı	226
d. Sağ Kalan Eşin Üçüncü Zümre (Büyük Ana Büyük Baba Zümresi) Mirasçıları ile Birlikte Mirasçı Olması Halinde Saklı Payı	227
D. Eşler Arasındaki Mal Rejiminin Tasfiyesine İlişkin Anlaşmaların Saklı Paylara Etkisi	227
1. Genel Olarak	227
2. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde.....	228
3. Mal Ortaklığı Rejiminde	230
II. MİRASBIRAKANIN TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜ.....	232
A. Tasarruf Özgürlüğü Kavramı	232
B. Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğü Miktarının Hesaplanması	233
1. Genel Olarak.....	233
2. Mirasbırakanın Terekesinin Belirlenmesi.....	233
3. Sağ Kalan Eşin Mirasçılığını Sona Erdiren Hallerin Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi.....	239
a. Sağ Kalan Eşin Mirasçılıktan Çıkarılmasının Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi.....	239
b. Sağ Kalan Eşin Mirastan Feragatinin Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi.....	243
c. Sağ Kalan Eşin Mirası Reddinin Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi.....	246
d. Sağ Kalan Eşin Mirastan Yoksunluğunun Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi.....	248
III. SAĞ KALAN EŞİN TENKİS TALEBİNDE BULUNMASI.....	249
A. Tenkis Kavramı.....	249
B. Sağ Kalan Eşin Tenkis Talebinde Bulunabilmesi İçin Gerekli Koşullar	250

1. Sağ Kalan Eşin Saklı Payının Karşılığını Alamamış Olması.....	250
2. Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğü Miktarının Aşılmış Olması.....	251
C. Tasarruf Özgürlüğü Miktarı Aşılmamış Olmasına Rağmen Sağ Kalan Eşin Saklı Payının Karşılığını Elde Edemediği Özel Durumlar.....	253
D. Tenkis Talebinin İleri Sürülmesi.....	258
1. Tenkis Davası	258
a. Tenkis Davasının Hukuki Niteliği	258
b. Sağ Kalan Eşin Davacı Olması	259
(1) Genel Olarak.....	259
(2) Sağ Kalan Eşin Tenkis Talebinde Sıra	261
c. Sağ Kalan Eşin Davalı Olması	263
(1) Genel Olarak.....	263
(2) Sağ Kalan Eş Lehine Yapılan Karşılıksız Kazandırmaların Tenkisi.....	264
d. Sağ Kalan Eşin Taraf Olduğu Tenkis Davalarında Süre	266
e. Sağ Kalan Eşin Taraf Olduğu Tenkis Davalarında Görevli ve Yetkili Mahkeme	267
2. Tenkis Def'i.....	268
IV. DEĞERLENDİRME.....	269

Dördüncü Bölüm

Mirasın Paylaşılmasında Sağ Kalan Eşle İlgili Özel Hükümler

I. SAĞ KALAN EŞİN İNTİKAL ALACAKLISI OLMASI.....	273
A. Mirasbırakan ile Birlikte Yaşayan ve Onun Tarafından Bakılan Sağ Kalan Eşin Üç Aylık Bakım ve Geçim Giderlerinin Karşılanması.....	273

B. Ceninin Bakıma Muhtaç Anası Olarak Sağ Kalan Eşe Terekeden Ödeme Yapılması.....	275
II. AİLE KONUTU VE EV EŞYASININ SAĞ KALAN EŞE ÖZGÜLENMESİ	276
A. Genel Olarak.....	276
B. Aile Konutu Kavramı	278
C. Ev Eşyası Kavramı.....	282
D. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi Talebinin Hukuki Niteliği.....	284
E. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenmesinin Koşulları.....	286
1. Eşler Arasındaki Evlilik Birliğinin Ölümle Sona Ermiş Olması.....	286
2. Sağ Kalan Eşin Miras Hakkına Sahip Olması	288
3. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Tereke Malları Arasında Bulunması	289
4. Sağ Kalan Eşin Aile Konutu ve Ev Eşyası Üzerinde Aynı Hak Talebinde Bulunması.....	291
a. Genel Olarak.....	291
b. Sağ Kalan Eşin Mülkiyet Hakkı Talebinde Bulunması	294
c. Sağ Kalan Eşin İntifa veya Oturma Hakkı Talebinde Bulunması.....	295
5. Sağ Kalan Eşin Özgüleme Talebine İlişkin Bir Sınırlama Bulunmaması	299
a. Genel Olarak.....	299
b. Doğrudan Doğruya Kanundan Doğan Sınırlamalar	300
(1) Mirasbırakanın Bir Meslek veya Sanat İcra Ettiği Aile Konutuna İlişkin Sınırlama	300
(2) Tarımsal Taşınmazda Bulunan Aile Konutuna İlişkin Sınırlama	306
c. Mirasbırakanın Ölümüne Bağlı Tasarrufunda Yer Alan Sınırlamalar	313

F. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenme Usulü	317
G. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi Talebinde Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	319
H. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Miras Hakkına Dayanılarak Özgülenmesi ile Mal Rejiminin Tasfiyesine Dayanılarak Özgülenmesi Hükümlerinin Karşılaştırılması	321
III. SAĞ KALAN EŞ AÇISINDAN MİRASTA DENKLEŞTİRME.....	327
A. Genel Olarak.....	327
B. Mirasta Denkleştirmenin Konusu	329
1. Denkleştirmeye Tâbi Sağlararası Karşılıksız Kazandırmalar	329
2. Kanunen Denkleştirmeden Muaf Tutulan Sağlararası Karşılıksız Kazandırmalar	333
C. Sağ Kalan Eşin Mirasta Denkleştirmenin Tarafı Olması	334
1. Sağ Kalan Eşin Denkleştirme Yükümlüsü Olması.....	334
2. Sağ Kalan Eşin Denkleştirme Alacaklısı Olması.....	337
a. Genel Olarak.....	337
b. Sağ Kalan Eşin İkinci ve Üçüncü Zümre Mirasçılarına Karşı Denkleştirme Alacaklısı Olması	338
c. Sağ Kalan Eşin Birinci Zümre (Altsoy) Mirasçılarına Karşı Denkleştirme Alacaklısı Olması	338
3. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Yaptığı Karşılıksız Kazandırmalar ile Mirasta Denkleştirme İlişkisi	345
D. Mirasta Denkleştirme Yükümlülüğünün İfası.....	346
IV. DEĞERLENDİRME.....	348
SONUÇ	351
KAYNAKÇA	359